
Aan de Technische Werkgroepen Chemterror en Bioterror van het Ministerie van Volksgezondheid

Onderwerp: Informatie ten behoeve van het artsencorps betreffende de medische aspecten van blootstelling aan biologische en scheikundige wapens als gevolg van terroristische acties. Hoge Gezondheidsraad, Advies **7626-1** van 19.10.01

Bijlagen :

1. Projected second edition 2001 of the annexes to "Health aspects of chemical and biological weapons" WHO, 1970.
Het is duidelijk dat daarnaast ook andere informatiebronnen bestaan die door geïnteresseerden kunnen nagekeken worden. Enkele voorbeelden worden in bijlage 2 gegeven.
2. Werkgroep HGR Biologisch en Chemisch Terrorisme: oorsprong, mandaat en leden.

ADVIES:

1. Een antwoord op het verspreiden van biologische en/of chemische agentia tijdens terroristische acties omvat een complexe reeks van taken die volgens goed gecoördineerde procedures dienen te verlopen:
  - a. Opvolgen van de dreiging en identificatie van abnormale gebeurtenissen, met vastleggen van procedures om hierbij in te grijpen.
  - b. Deze procedures dienen onder meer richtlijnen te omvatten voor het optreden van medische hulpdiensten, richtlijnen die MOETEN gebaseerd worden op bestaande richtlijnen betreffende rampengeneeskunde.
  - c. Een gestructureerd keten van monstername, decontaminatie en identificatie, met inbegrip van de te volgen procedures bij staalname en verzending, en een lijst van competente laboratoria.
  - d. Aandacht voor niet conventionele ziekten, herkennen van de symptomen van blootstelling aan biologische en chemische agentia en starten van de meest aangepaste behandeling.
  - e. Een gecentraliseerd alarmeringsstelsel dat, vervolgens, bij middel van interventie-epidemiologie, het incident zo goed mogelijk in kaart brengt en zorgt voor verdere communicatie met alle betrokkenen.
  - f. Het vastleggen van een algemene politiek, op korte en lange termijn, in verband met preventieve maatregelen (vaccinatie) en de logistieke voorziening van specifieke antidoten.

De overheid dient er voor te zorgen dat alle spelers op dit veld hun taken kennen en dat hun activiteiten gecoördineerd verlopen.

De werkgroep HGR Biologisch en Chemisch Terrorisme wenst met het huidige advies bij te dragen tot het punt 1.d.

2. Informatie ten behoeve van het artsencorps betreffende de medische aspecten van blootstelling aan biologische en chemische wapens vindt men in bijlage 1. Dit omvat gegevens over mogelijke agentia, uitgelokte ziektebeelden, diagnostische procedures en therapeutische maatregelen. De inhoud is op bepaalde punten vatbaar voor discussie maar heeft het voordeel een eerste leidraad aan te geven voor diegenen die op dit gebied weinig ervaring hebben. Specifieke antidoten zijn een belangrijk hulpmiddel bij de behandeling, meer speciaal om ernstige gevallen sneller uit intensieve behandelingen te halen. In het algemeen echter blijft een symptomatische therapie de hoeksteen van de behandeling, samen met maatregelen op het vlak van de openbare gezondheid.

3. Daarnaast is in de literatuur en op het internet heel wat informatie over deze problematiek te vinden, zowel gelijkaardige algemene overzichten als gedetailleerde, gespecialiseerde publicaties. Zij kunnen bijdragen tot het verfijnen van het medisch handelen gestart volgens de richtlijnen in bijlage 1. Bijlage 2 geeft een selectie van relevante websites. Hierbij mag niet vergeten worden dat het antigifcentrum (070 – 245 245) een belangrijke bron voor informatie blijft.
4. Het is duidelijk dat naast oorlogsagentia ook andere toxische stoffen kunnen ingezet worden, stoffen die niet als oorlogswapen gekend zijn omdat hun gebruik met dat doel weinig efficiënt zou zijn. Het betreft producten uit de industrie. Bij terroristische acties kunnen deze op kleinere of grotere schaal schade veroorzaken, gevolgd door paniek. Uitlokken van paniek blijft immers één van de voornaamste doelstellingen van terroristische activiteit. Maatregelen bij dergelijke incidenten steunen het best op de huidig bestaande rampenplannen met hun medisch luik.
5. Alhoewel een beslissing met betrekking tot de verspreiding van het document onze opdracht te buiten gaat, lijkt het ons nodig dat alle medische instanties die in de rampengeneeskunde actief zijn bereikt worden. Doelgroepen die ons te binnen schieten zijn:
  - a. De spoedopnames van de hospitalen
  - b. De medische directeurs provinciale rampenplannen
  - c. De provinciale gezondheidsinspecteurs

Bijlage 1:

De bijlagen aan het WGO document:

"Health aspects of chemical and biological weapons"
(projected second edition 2001 of the 1970 WHO document)

Deze bijlagen zijn beschikbaar als final draft. Het is te verwachten dat de finale, officiële tekst nog licht zal veranderen. De verantwoordelijke instanties voor dit document binnen de WGO hebben de toelating gegeven tot beperkte verspreiding ervan binnen het Belgische medische korps met het doel als basisinformatie te dienen.

Zij zijn nog niet onder elektronische vorm beschikbaar.

Indien er praktische vragen overblijven kan men deze trachten op te lossen op basis van algemene medische ervaring en praktijk of op basis van andere bronnen (zie onder meer bijlage 2). De werkgroep staat ter beschikking om verder advies te geven.

Bijlage 2:

Volgende internetsites kunnen bijkomende interessante informatie leveren. Deze lijst is niet exhaustief.

Handboeken chemisch en biologisch

<http://chemdef.apgea.army.mil/textbook/contents.asp>

<http://www.usamriid.army.mil/education/bluebook.html>

<http://www.opcw.nl/chemhaz/>

<http://telemedicine.org/BioWar/biologic.htm>

Literatuur en algemene informatie

<http://hlunix.hl.state.ut.us/els/epidemiology/surv/btlibrary.pdf>

http://www.pcisys.net/~pwebber/med_lit.htm#nbc

<http://www.cdc.gov/>

<http://fas.org/bwc/>

<http://www.usamriid.army.mil/links/bdr.htm>

Basistekst WGO voor de annexes gegeven in bijlage 1 bijlage 1

http://www.who.int/emc/pdfs/BIOWEAPONS_FULL_TEXT2.pdf

BIJLAGE 3:

Werkgroep HGR Biologisch en Chemisch Terrorisme: oorsprong en mandaat.

Geconfronteerd op 8 oktober 2001 met de vraag om mee te werken aan een tekst met betrekking tot de medische aspecten van biologische en chemische wapens ten behoeve van artsen en gezondheidswerkers, dacht ik dat het gebruiken van een bestaande tekst de beste oplossing boodt. Mijn voorstel ging naar de bijlagen van de hernieuwde uitgave 2001 van het handboek van de WGO uit 1970, die in *final draft* versie beschikbaar zijn. Het leek mij echter vanzelfsprekend dit advies te toetsen aan de mening van collega's met kennis op het gebied van biologische en chemische agentia, die bruikbaar zijn als wapen.

Als lid van de Hoge Gezondheidsraad en coördinator van het Wetenschappelijk Secretariaat leek het mij het eenvoudigst dit te doen via een ad hoc werkgroep van de HGR, aan dewelke ook later bijkomende vragen ter discussie zouden kunnen voorgelegd worden. De HGR maakt deel uit van de crisiscel van het Ministerie van Volksgezondheid en kan dus op betrekkelijk korte tijd ingeschakeld worden. De administratie en de Voorzitter en Secretaris van de HGR hebben dit voorstel aanvaard.

Het advies dat hierbij wordt gegeven vermeldt kort de verschillende aspecten waar aandacht moet aan geschonken worden (punten 1.a tot en met 1.f). Het verwijst meer speciaal naar de discipline rampengeneeskunde — die in principe dergelijke incidenten of terreur in haar procedures moet voorzien hebben — maar beperkt zich verder tot het punt 1.d. Op dit ogenblik wenst de HGR zich niet te mengen in andere organisatorische en procedurale maatregelen aangezien deze binnen de administratie en wetenschappelijke instellingen van Volksgezondheid, in samenwerking met andere departementen, reeds uitvoerig behandeld worden en gecoördineerd worden door het Kabinet Volksgezondheid. Wel is de ad hoc werkgroep bereid om bij nieuwe vragen wetenschappelijk advies te verlenen.

Jan Willems

Adres:

Ad hoc Werkgroep HGR bioterrorisme
p/a Hoge Gezondheidsraad
Esplanade 718
Pachecolaan 19 PB 5
1010 Brussel

Telefoon: 02 – 210 48 35/34

Fax: 02 – 210 64 07

Email: Guy.Devleeschouwer@health.fgov.be

Voorlopige samenstelling:

Bellanger Cor,	Koninklijke School van de Medische Dienst, Gent
Bossuyt Caroline	HGR, Brussel
De Bisschop Herbert,	Koninklijke Militaire School, Brussel
Gala Jean-Luc,	UCL, Sint-Lambrechts Woluwe
Lison Dominique,	UCL, Sint-Lambrechts Woluwe
Mostin Martine,	Antigifcentrum, Brussel
Peleman Renaat,	RUG, Gent

Van Gompel Alfons, Instituut Tropische Geneeskunde, Antwerpen
Van Laethem Yves, ULB, Brussel
Van Wijngaerden
Eric, KULeuven, Leuven
Willems Jan, RUG, Gent en HGR, Brussel
Zizi Martin, VUB en Staf van de Medische Dienst, Brussel

Voorzitter: Willems
Jan
Secretaris: Bossuyt
Caroline
